

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНИЙ МЕТОДИЧНИЙ КАБІНЕТ З ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ
ДВНЗ «ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І. Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО МОЗ УКРАЇНИ»

Матеріали Всеукраїнської навчально-наукової конференції
з міжнародною участю

**“ДОСЯГНЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ
ВПРОВАДЖЕННЯ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ
СИСТЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО
ПРОЦЕСУ У ВИЩИХ МЕДИЧНИХ
(ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ) НАВЧАЛЬНИХ
ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ”,**

присвяченої 160-річчю з дня народження І. Я. Горбачевського
(з дисганційним під'єднанням ВМ(Ф)НЗ України за допомогою
відеоконференц-зв'язку)

15–16 травня 2014 року
м. Тернопіль

ЧАСТИНА I

Тернопіль
ТДМУ
«Укрмедкнига»
2014

Відповідальний за випуск: проф. І. Р. Мисула

“Досягнення і перспективи впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу у вищих медичних (фармацевтичному) навчальних закладах України”, присвяченої 160-річчю з дня народження І. Я. Горбачевського (з дистанційним під’єднанням ВМ(Ф)НЗ України за допомогою відеоконференц-зв’язку) : матеріали Всеукр. навч.-наук. конф. з міжнар. участю (Тернопіль, 15–16 травн. 2014 р.) : у 2 ч. / Терноп. держ. мед. ун-т ім. І. Я. Горбачевського. – Тернопіль : ТДМУ, 2014. – Ч. 1. – 468 с.

<i>Ж. А. Ревенко, І. В. Навчук, М. І. Грицюк</i> ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ ПОЗААУДИТОРНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНОГО РІВНЯ „МЕДИЧНА СЕСТРА – БАКАЛАВР” З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ „ЕКОНОМІКА ОХОРОНИ ЗДОРОВ’Я. МАРКЕТИНГ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ”	325
<i>Б. Я. Ремінецький, О. М. Киричок</i> ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ ОБ’ЄКТИВНОГО СТРУКТУРОВАНОГО ПРАКТИЧНОГО ІСПИТУ В ННІ МОРФОЛОГІЇ	326
<i>О. В. Рибалов, О. С. Іваницька, О. П. Буханченко</i> ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ-СТОМАТОЛОГІВ ЗА КРЕДИТНО- МОДУЛЬНОЮ СИСТЕМОЮ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ	326
<i>О. А. Рижов, М. В. Білоус</i> ОБГРУНТУВАННЯ СТРУКТУРИ ЗМІСТУ ПОСІБНИКА З ПИТАНЬ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФАРМПІДПРИЄМСТВ ДЛЯ ПРОВІЗОРІВ-ІНТЕРНІВ І КЕРІВНИКІВ ІНТЕРНІВ НА БАЗАХ СТАЖУВАННЯ	328
<i>О. А. Рижов, В. О. Демченко</i> ВИКОРИСТАННЯ MIND MAPS ДЛЯ ПОБУДОВИ СТРУКТУРНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ КЛЮЧОВИХ ТЕРМІНІВ В НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИХ ПОСІБНИКАХ З ДИСЦИПЛІНИ «МЕНЕДЖМЕНТ ТА МАРКЕТИНГ У ФАРМАЦІЇ»	329
<i>І. Ю. Робак, Г. Л. Демочко</i> МЕДИЧНЕ КРАЄЗНАВСТВО ЯК ОРГАНІЧНА СКЛАДОВА ФОРМУВАННЯ СВИТОГЛЯДУ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ (НА ПРИКЛАДІ ВИКЛАДАННЯ «ІСТОРІЇ УКРАЇНИ» В ХАРКІВСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ	331
<i>Н. В. Ройко, Т. В. Новосельцева, Б. М. Филенко, С. А. Проскурня</i> ВИКОРИСТАННЯ НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ТРАДИЦІЙНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ ПРИ ВИВЧЕННІ ПАТОМОРФОЛОГІЇ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	333
<i>Д. В. Ротар</i> ВПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЙ МУЛЬТИМЕДІА НА КАФЕДРІ МІКРОБІОЛОГІЇ ТА ВІРУСОЛОГІЇ	335
<i>Д. В. Ротар, С. Є. Дейнека, В. К. Патратій, І. П. Бурденюк</i> ПОРІВНЯННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ З МІКРОБІОЛОГІЇ ТА ВІРУСОЛОГІЇ	338
<i>Д. В. Ротар, С. Є. Дейнека, О. В. Ротар, В. І. Ротар</i> ІНТЕГРАЦІЯ ПРЕДМЕТА «МІКРОБІОЛОГІЯ, ВІРУСОЛОГІЯ ТА ІМУНОЛОГІЯ» У ЗАГАЛЬНО-ПРОФЕСІЙНІ ДИСЦИПЛІНИ МЕДИЧНОГО ПРОФІЛЮ	339
<i>О. В. Саган, О. Г. Попадинець, У. М. Дутчак, Л. А. Шутка, В. М. Іваночко, М. І. Грицюк, О. В. Бойко</i> РОЛЬ НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПІДВИЩЕННІ ЯКОСТІ НАВЧАННЯ У СВІТЛІ ВИМОГ БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ	341
<i>Ю. О. Садовниченко, В. В. М’ясоєдов, О. Б. Хроменкова</i> ОСОБЛИВОСТІ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ З МЕДИЧНОЇ БІОЛОГІЇ СТУДЕНТІВ ГРУП З ПОГЛИБЛЕНИМ ВИВЧЕННЯМ ПРОФІЛЬНИХ ПРЕДМЕТІВ	343
<i>І. В. Самоїленко, В. І. Владимірова</i> МОДЕЛІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧА «ОСНОВ ПСИХОЛОГІЇ»	344
<i>І. Б. Самура</i> МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ВИКЛАДАННЯ ПОБІЧНОЇ ДІЇ ЛІКІВ ІНОЗЕМНИМ СТУДЕНТАМ	345

ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ ПОЗААУДИТОРНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНОГО РІВНЯ „МЕДИЧНА СЕСТРА – БАКАЛАВР” З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ „ЕКОНОМІКА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я. МАРКЕТИНГ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ”

Ж. А. Ревенко, І. В. Навчук, М. І. Грицюк

Буковинський державний медичний університет, м. Чернівці

Згідно вимогами сьогодення медична сестра-бакалавр повинна мати, окрім медичних, навички та знання з економіки охорони здоров'я і маркетингу медичних послуг. Тому план підготовки з навчальної дисципліни „Економіка охорони здоров'я. Маркетинг медичних послуг” за спеціальністю „Сестринська справа” освітньо-кваліфікаційного рівня (ОКР) „Бакалавр” на основі кредитно-модульної системи організації навчального процесу передбачає винесення 22 годин (41%) на самостійну позааудиторну роботу студентів (СРС). Її завдання полягають у самостійному оволодінні новим навчальним матеріалом, у розвитку навичок пошукової роботи, у формуванні потреби постійної самоосвіти.

Нині перед викладачами вищих навчальних закладах стоїть завдання навчити студентів здобувати знання самостійно, адаптуватися до швидкозмінних умов професійної діяльності та клінічно мислити.

На основі попереднього досвіду викладання цієї навчальної дисципліни для медсестер-бакалаврів встановлено, що для кращого опанування ними основних економічних принципів, необхідних для практичної роботи медичної сестри-бакалавра, ефективнішим є такий вид індивідуальної самостійної роботи, як реферат. Більше того, він після захисту, перевірки та корекції повертається студентові для користування в подальшому на робочому місці. Тому, на нашу думку, особливу увагу треба приділити визначенню тем, які виносяться на самостійне опрацювання. Вони мають викликати пізнавальну зацікавленість у студентів та бути практично доцільними.

Реферат, як перша студентська науково-дослідна робота, є результатом самостійного опрацювання теми, що висвітлює певне питання чи проблему. Важливо чітко визначити її змістові межі, що зумовлено як обсягом реферату (10 – 15 сторінок), так і можливостями повно, логічно та якісно розкрити обрану тему.

Ще раз наголошуємо, що важливим під час вибору теми є зацікавленість студента в її опрацюванні. Тому з переліку запропонованих студенту пропонується обрати ту, яка відповідає його навчально-виробничим інтересам та схильностям, бо тільки в цьому випадку, він може виявити максимум особистої творчості. Варто при цьому враховувати наявність необхідної інформаційної бази, зокрема, не лише навчальних, наукових і професійно-виробничих документів, а й сучасних науково-методичних розробок.

Структура тексту реферату традиційна: вступ, основна частина, висновки, список використаних джерел.

У вступі обґрунтовується актуальність теми, особливості обраного аспекту дослідження, його важливість для майбутньої практики. Потім характеризуються основні джерела, в яких найбільш повно й цілісно висвітлена тема (5 – 10 джерел). Матеріал подається у зівставленні, порівнянні з особистими оцінками студента щодо його значущості.

Текст основної частини структурується за розділами (можлива подальша деталізація), що дає уявлення про основні змістові аспекти теми та показує авторські підходи до їх дослідження. Разом з тим, він має бути підпорядкований головній ідеї дослідження. Особисті міркування, узагальнення й висновки повинні будуватися на конкретному аналізі фактичного матеріалу або вивченні практичного досвіду роботи. Важливо використовувати фахову термінологію та науковий стиль викладу матеріалу: визначити й викласти основні тенденції дослідження, проілюструвати їх конкретними прикладами, представити основні наукові підходи щодо вирішення проблеми. Доцільно зупинитись на якомусь дискусійному моменті й спробувати проаналізувати позиції сторін, визначити своє ставлення до них та висловити власну думку.

Кожен розділ реферату завершується висновками. У підсумкових висновках доречно окреслити перспективи подальшого дослідження теми.

Оцінка реферату проводиться за такими критеріями: актуальність; наукова та практична цінність; глибина розкриття теми, вирішення поставлених завдань; повнота використання рекомендованої літератури; обґрунтування висновків; грамотність, стиль викладу; завершеність дослідження; обсяг виконаної роботи, оформлення реферату.

За умови задовільного опрацювання запропонованих студентам тем, вони одержують від 8 до 12 балів.

Підсумовуючи зазначене вище, зауважимо, що СРС студентів – це один з основних чинників підготовки висококваліфікованих фахівців відповідного профілю, головна умова формування пізнавальної самостійності, яка сприяє максимальному вияву творчості студентів та спонукає до постійно вдосконалювати свої знання та вміння. Одним із шляхів оптимізації СРС (позааудиторної роботи студентів освітньо-кваліфікаційного рівня „Медична сестра – бакалавр” з навчальної дисципліни „Економіка охорони здоров’я. Маркетинг медичних послуг” є написання й захист ними рефератів.

Література

1. Подрушняк В.Б. Обґрунтування і розробка кваліфікаційних критеріїв у системі професійної підготовки і використання медичних кадрів в охороні здоров’я: автореф. дис. ... канд. мед. наук: 14.02.03 / Подрушняк В.Б. Нац. Мед. ун-т ім. О.О. Богомольця. – К., 2002. – 20 с.
2. Щенников С.А. Основы деятельности тьютора в системе дистанционного образования / С.А. Щенников, А.Г. Чернявская, А.Г. Тесликов. – М.; Дрофа, 2006. – 591 с.
3. Таралло В.Л. Курсовые работы для студентов IV – VI курсов по социальной гигиене, экономике и организации здравоохранения (Таралло В.Л., Ясинский Ц.В., Дробнис Б.Я.) – Черновцы: облстат, 1989. – 20 с.

ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ ОБ’ЄКТИВНОГО СТРУКТУРОВАНОГО ПРАКТИЧНОГО ІСПИТУ В ННІ МОРФОЛОГІЇ

Б. Я. Ремінецький, О. М. Киричок

ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України»

Об’єктивний структурований практичний іспит (ОСПІ) проводиться в ННІ морфології та гістології студентів медичного факультету у кінці третього семестру при завершенні вивчення анатомії людини та гістології з цитологією. Дослідження результативності різних методик навчання, проведеного Національним тренінговим центром (США) показують, що практично-орієнтоване навчання дозволяє різко збільшити відсоток засвоєння матеріалу, оскільки впливає не лише на свідомість студента, а й на його почуття і волю. Незначних результатів (до 10 % засвоєння) можна досягти за умов «пасивного» навчання (лекція, читання матеріалу), значно більшого – інтерактивного (дискусія в групі – 50 %, практика через дію – 75 %, навчання інших і застосування знань – 90 %). Екстраполюючи ці дані на процес вивчення морфологічних дисциплін, припускаємо, що індивідуальна підготовка до складання іспиту об’єктивного структурного практичного іспиту сприяє закріпленню матеріалу на 75 %. А колективний тренінг практичних навичок у ході підготовки до складання ОСПІ студентської групою під час практичного заняття або самопідготовки забезпечує найвищий ступінь засвоєння знань і вміння. Діагностика мікропрепаратів, читання томограм підвищує клінічну мотивацію та оволодінні теоретичними дисциплінами. За умови складання трьох семестрових тестових іспитів протягом півтора навчального року ОСПІ відіграють значну роль у повторенні, систематизації і синтезі цілісного курсу анатомії людини. Також тренінг практичних навичок закріплює знання і вміння з функціональної анатомії, для прикладу – визначення місць пальпації пульсації судин, точок вислуховування клапанів серця. Впровадження ОСПІ з анатомії людини і гістології сприяє міжпредметній інтеграції засвоєння морфології на макро- та макрорівні.

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ-СТОМАТОЛОГІВ ЗА КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЮ СИСТЕМОЮ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

О. В. Рибалов, О. С. Іваницька, О. П. Буханченко

Вищий державний навчальний заклад України «Українська медична стоматологічна академія», м. Полтава

Вступ. Головною метою вищої медичної освіти в нових соціально-економічних та політичних умовах України є підготовка особистості, конкурентоздатного фахівця, здатного приймати рішення